

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Mikołaj Pawlak

Warszawa, dnia 29 listopada 2019 roku

ZSR.422.2.2019.MK

Pani
Prof. dr hab. Sędzia Sądu Najwyższego
Małgorzata Manowska
Dyrektor
Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury

Wielce Szanowna Pani Profesor

działając na podstawie art. 10a ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922, z późn. zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie uwzględnienia w programach aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej oraz programach szkoleń zagadnienia dotyczącego reprezentowania małoletniego pokrzywdzonego w postępowaniu karnym.

Opierając się na analizie spraw indywidualnych prowadzonych w Biurze Rzecznika Praw Dziecka, z przykrością stwierdzam, że organy prowadzące postępowanie przygotowawcze oraz sądowe nie zawsze czuwają nad właściwą reprezentacją małoletniego w toku postępowania karnego, w sytuacji, gdy podejrzanym (oskarżonym) o popełnienie przestępstwa jest jedno z rodziców, przez ustanowienie kuratora w celu realizacji jego uprawnień jako strony postępowania.

W jednej z takich spraw prokurator nie wystąpił do sądu opiekuńczego o wyznaczenie małoletniemu pokrzywdzonemu kuratora, uznając, że matka jako przedstawiciel ustawowy w pełni zabezpieczy interes prawny dziecka w trakcie postępowania karnego. Uzasadniając powyższe stanowisko, prokurator wskazał, że zachowanie matki w trakcie długoletniego postępowania toczącego się przed sądem opiekuńczym nie nasunęło żadnych wątpliwości, że ma ona na uwadze wyłącznie dobro dziecka. Również w toku postępowania przygotowawczego nie stwierdzono, że dobro matki w jakimkolwiek zakresie koliduje z dobrem jej małoletniego syna, co powodowałoby konieczność ustanowienia kuratora dla dziecka. W tej sprawie podobnie sąd uznał, że brak jest przesłanek zarówno formalnych, jak i materialnych, aby występować na etapie postępowania sądowego o ustanowienie kuratora dla małoletniego pokrzywdzonego. W uzasadnieniu tego stanowiska wskazano, że wina

Rzecznik
Praw Dziecka
Mikołaj Pawlak

oskarżonego ojca małoletniego nie jest przesądzona, a dziecko jest należycie reprezentowane zarówno przez nieograniczoną we władzy rodzicielskiej matkę, a także działającego w interesie wymiaru sprawiedliwości prokuratora.

Z praktyki Biura Rzecznika wynika ponadto, że zdarzają się przypadki włączania kuratora kolizyjnego dopiero w końcowej fazie postępowania przygotowawczego, niejednokrotnie już po wydaniu postanowienia o umorzeniu śledztwa albo dopiero na etapie postępowania sądowego po skierowaniu aktu oskarżenia przeciwko jednemu z rodziców.

Zgodnie z ugruntowanym poglądem orzecznictwa i piśmiennictwa rodzic małoletniego nie może, działając w charakterze przedstawiciela ustawowego, wykonywać praw tego małoletniego jako pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, jeżeli oskarżonym (podejrzany) jest drugi z rodziców.

Trybunał Konstytucyjny badając zgodność z Konstytucją normy konstruowanej na podstawie art. 51 § 2 k.p.k. w zw. z art. 98 § 2 pkt 2 k.r.o. w zw. z art. 98 § 3 k.r.o. w zw. z art. 99 k.r.o., podkreślił, że obowiązek ustanowienia kuratora dla osoby małoletniej pokrzywdzonej przestępstwem w postępowaniu karnym, w którym podejrzanym lub oskarżonym o to przestępstwo jest jedno z jej rodziców, istnieje bez potrzeby ustalania, czy dobro dziecka wymaga ustanowienia kuratora, oraz bez ustalania tego, czy drugie z rodziców, przeciwko któremu nie jest prowadzone postępowanie karne, może w należyty sposób reprezentować interesy dziecka w tym postępowaniu. **Tylko obligatoryjne wyznaczenie kuratora do reprezentowania praw dziecka gwarantuje zachowanie standardów rzetelnego procesu karnego** (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 stycznia 2014 r., SK 5/12, OTK-A 2014/1/2).

Obowiązek wyznaczenia kuratora do reprezentowania praw dziecka został ustanowiony w przepisach rangi ustawowej i ma na celu ochronę małoletniego pokrzywdzonego w całym procesie karnym. Ochrona przewidziana w ww. przepisach nakierowana jest na uniknięcie sytuacji, w której interesy jednego z rodziców mogłyby przeważać nad dobrem i interesami pokrzywdzonego dziecka.

Z uwagi na ciągle występujące opisane nieprawidłowości stwarzające zagrożenie nienależytej reprezentacji dziecka w postępowaniu karnym, zwracam się z uprzejmą prośbą o uwzględnienie kwestii reprezentacji małoletnich pokrzywdzonych w postępowaniach karnych podczas szkolenia kadr sądownictwa i prokuratury w Polsce.

Łopusz usponi stecunelis

RZECZNIK PRAW DZIECKA
Mikolaj Pawlak
Mikolaj Pawlak